

POSTANOWIENIE

6 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 6 czerwca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K.K.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej K.K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 15 stycznia 2024 r., VII AGa 1114/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego powoda, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(K.G.)

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten

odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

W złożonej skardze kasacyjnej skarżący K.K. powołał się na potrzebę wykładni przepisów prawnych, tj. art. 353¹ w związku z art. 58 k.c., przez rozstrzygnięcie, jakie konsekwencje dla bytu umowy kredytu denominowanego w walucie obcej wywołuje zawarcie w niej postanowień sprzecznych z zasadami współżycia społecznego lub kolidujących z naturą stosunku prawnego, polegających na odesłaniu do kursu tabelarycznego banku przy określeniu kwoty kredytu i rat, a w szczególności, czy możliwe jest zastąpienie takiego postanowienia odwołaniem do kursu średniego NBP. Wskazał również na występowanie, w zbliżonym kontekście, istotnego zagadnienia prawnego, a ponadto na istotne zagadnienia prawne dotyczące konieczności ustalenia, czy z faktu, że rachunek bankowy jest prowadzony dla konkretnej osoby, może wynikać domniemanie prawne bądź faktyczne, iż środki pobrane bez podstawy prawnej z tego rachunku stanowią świadczenie nienależne spełnione przez tę osobę.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 3989 § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga natomiast sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Bliższa analiza wniosku nie pozwoliła uznać, że sprawie wystąpiły powołane przyczyny kasacyjne.

Konsekwencje stosowania w umowach kredytowych z przedsiębiorcami, powiązanych z walutą obcą, postanowień odsyłających do stosowania kursu tabelarycznego banku przy wypłacie kredytu i spłacie rat kredytu były wielokrotnie rozważane przez Sąd Najwyższy. W judykaturze przyjmuje się konsekwentnie, że rozwiązania takie kolidują z zasadami słuszności kontraktowej nie tylko w stosunkach z konsumentami, lecz także w relacjach profesjonalnych (art. 58 § 2 w związku z art. 353¹ k.c.), w drugim z tych przypadków ich nieważność nie przesądza jednak nieważności umowy kredytu. W sprawach pozostających poza zakresem zastosowania dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29) eliminacja luki polegającej na braku w umowie kredytu ustaleń co do kursu pozwalającego dokonywać przeliczeń walutowych, powstałej na skutek uznania pierwotnie zawartych w umowie postanowień przeliczeniowych za nieważne, może bowiem nastąpić w drodze analogicznego zastosowania norm, które odsyłają – w razie konieczności dokonywania tego rodzaju przeliczeń – do kursu średniego odpowiedniej waluty obcej ustalanego przez NBP.

Podstawy dla sięgnięcia do tej zasady należy upatrywać w art. 56 k.c., zważywszy, że zawarte w tym przepisie odesłanie do ustawy obejmuje również

normy ustalone w drodze wnioskowań inferencyjnych. W przypadku nadużycia silniejszej pozycji kontraktowej niewłaściwe jest zarazem sięganie do kryterium hipotetycznej woli stron (art. 58 § 3 k.c.) przy ocenie możliwości utrzymania umowy w mocy, ponieważ groziłoby to ryzykiem dalszego pogorszenia sytuacji słabszego kontrahenta, gdyby strona, która narzuciła niedopuszczalne postanowienie umowne, wywodziła, nierzadko nie bez racji, że nie zawarłaby umowy z pominięciem niedopuszczalnego postanowienia umownego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr D, poz. 50, z dnia 12 kwietnia 2023 r., II CNPP 11/22, z dnia 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 914/22 i II CSKP 1130/22 oraz z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 964/23, OSNC 2025, nr 2, poz. 21, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2023 r., I CSK 5082/22, z dnia 20 lipca 2023 r., I CSK 6022/22, z dnia 31 sierpnia 2023 r., I CSK 5891/22 i dnia 7 września 2023 r., I CSK 6354/22).

W zestawieniu z powołaną judykaturą argumenty wniosku, w tym powołane w nim orzeczenia sądów powszechnych, nie stwarzały podstawy do przyjęcia, iżby rozważana kwestia w dalszym ciągu budziła poważne wątpliwości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a zatem wykraczające poza typowe trudności interpretacyjne, immanentne procesowi sądowego stosowania prawa, względnie powodowała rozbieżności w orzecznictwie, a tym bardziej, iżby stanowiła zagadnienie prawne o precedensowym (nowym) charakterze.

W odniesieniu do drugiego z zagadnień powołanych we wniosku należało zauważyć, że fakt pobierania środków pieniężnych z określonego rachunku bankowego nie stanowi źródła domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.) co do faktu, że spełniającym świadczenie był dysponent rachunku. Zaskarżony wyrok nie bazował jednakże na tego rodzaju domniemaniu. Sposób posługiwania się przez sądy *meriti* domniemaniami faktycznymi (art. 231 k.p.c.), jako podstawą ustaleń faktycznych, sytuuje się natomiast poza granicami kontroli kasacyjnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17 i powołane tam orzecznictwo).

W procesie o zwrot nienależnego świadczenia powoda obciąża ciężar dowodu co do faktów wskazujących na to, że spełnił on – nie zaś inna osoba –

świadczenie nienależnie (art. 6 k.c.). Jeżeli Sąd *meriti* – po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym z ewentualnym wykorzystaniem domniemań faktycznych – uznał, że powód nie udowodnił tego faktu, a co więcej – stwierdził, że świadczenie było realizowane przez inną osobę, to polemika z tym stanowiskiem na etapie postępowania kasacyjnego nie jest dopuszczalna (art. 389³ § 3 k.p.c.), a tym samym materia ta nie może uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Ubocznie należało zauważyć, że eksponowany przez powoda argument, iż był on dłużnikiem w ramach umowy kredytu (kredytobiorcą), nie jest równoznaczny z wykazaniem, że to jemu przysługuje legitymacja materialna w procesie o zwrot nienależnego świadczenia spełnianego w wykonaniu tej umowy w związku z jej twierdzoną nieważnością.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że wywody wniosku nie ujawniały potrzeby wypowiedzi Sądu Najwyższego w objętej nimi materii, z uwzględnieniem publicznoprawnych, ponadindywidualnych zadań skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a.ł.]

(K.G.)